

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.I.20.471/2013/6.szám

A Kúria a Dr. Hegedűs László ügyvéd által képviselt felperesnek a Dr. Kátai Sándor ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű és a Fister Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Fister Mihály ügyvéd) által képviselt III. rendű, a jogi képviselő nélkül eljáró IV. rendű, a V. rendű és az VI. rendű alperesek ellen közös tulajdon megszüntetése iránt a Fővárosi Bíróságnál 18.P.22.480/2010. számon folytatott perében, a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.643/2012/5. számú részítélete ellen a III. rendű alperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta az alábbi

részítéletet:

A Kúria a jogerős részítélet felülvizsgálati kérelemmel érintett részét hatályában fenntartja.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30.000 (Harmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a III. rendű alperes 8.500 (Nyolcezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási illeték visszatérítését igényelheti.

A részítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperes a 2002. június 2-án végintézkedés hátrahagyása nélkül elhunyt néhai G.M. örökhagyó házastársa volt, az I-II-III. rendű alperesek az örökhagyó előző házasságból született gyermekei.

A perbeli 4.710.675 forint vállalkozói díjjal tartozott az örökhagyónak, amelyet 2005-ben bírósági letétbe helyezéssel teljesített.

A VI. rendű alperes perbeli 2002. június 2-án az örökhagyó nevén vezetett lakossági folyószámlán 119.331 forintot, az örökhagyó vállalkozói számláján 1.581.755 forintot tartott nyilván, míg az örökhagyó és a felperes nevére elhelyezett betétben az örökhagyó halálának időpontjában 620 forint volt.

A felperes keresetében - további, a jelen felülvizsgálati eljárás tárgyát már nem képező igényei mellett - annak megállapítását kérte, hogy a bírósági letétbe helyezett összeg az örökhagyóval közösen működtetett vállalkozás jövedelme, amelynek fele része házastársi közös vagyon jogcímén megilleti, míg az összeg további 1/2 részét - özvegyi jogával terhelten - hagyatékként az I-III. rendű alperesek között kell felosztani.

Házastársi közös vagyon címén tartott igényt az VI. rendű alperesnél vezetett számlákon elhelyezett összegek felére is, míg az összegek további fele részére özvegyi jogának megváltását kérte.

Előadta, hogy az örökhagyó halála óta 5.059.400 forint összegben egyedül teljesítette az örökhagyóval közösen felvett kölcsön törlesztését, amelynek fele összegét I-III. rendű alperesek terhére elszámolni kérte.

Az I-II. és a III. rendű alperesek előadták, hogy a bírósági letétbe helyezett összeg az örökhagyó egyéni vállalkozásához köthető követelés, nem része a házastársi közös vagyonnak. (A IV. és az V. rendű alperesek a felülvizsgálati eljárás tárgyát már nem képező, a felek közös tulajdonába került ingatlanokra bejegyzett jogaik miatt álltak perben.)

Az elsőfokú bíróság ítéletével - további rendelkezései mellett - megállapította, hogy az VI. rendű alperesnél nyilvántartott 119.331 forint és kamatai, 1.581.755 forint és kamatai, továbbá 620 forint és kamatai fele része házastársi közös vagyon jogcímén a felperest illeti meg, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Ítéletének indokolásában kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy az VI. rendű alperesnél három különböző számlán nyilvántartott pénzösszeg fele házastársi vagyonközösség jogcímén megilleti a felperest, ugyanakkor a perbeli Bt. által bírósági letétbe helyezett összeg nem a házastársi közös vagyon része, tekintettel arra, hogy a díjfizetés alapját képező vállalkozási szerződés kizárólag az örökhagyó nevére szólt, így az állami adóhatóság az I-III. rendű alpereseket kötelezte az örökhagyó vállalkozói tevékenysége utáni adó megfizetésére. Az elsőfokú bíróság jelentőséget tulajdonított annak, hogy a felperes az adóigazgatási eljárásban akként nyilatkozott: az örökhagyó vállalkozásához, annak költségeihez, tartozásaihoz, adójához nincsen köze.

A felperes fellebbezésében az ítélet részbeni megváltoztatását kérte: annak megállapítását, hogy a bírósági letétbe helyezett összeg fele része a házassági vagyonközösség részét képezi, kérte továbbá az I-III. rendű alperesek kötelezését az általuk az VI. rendű alperestől személyenként felvett 443.180 forint fele részének és kamatainak megfizetésére. Kiemelte: amennyiben a vállalkozói bankszámlán elhelyezett pénz fele része a házastársi vagyonközösség részét képezi, akkor a bírósági letétbe helyezett összeg is része a házassági vagyonközösségnek, függetlenül attól,

hogyan az adóigazgatási eljárásban milyen nyilatkozatot tett. Sételmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megállapításra szorítkozott, holott az I-III. rendű alperesek a bankszámlákról felvették a teljes összeget és marasztalásukat kérte. Igényelte az örökhagyó halála óta fizetett banki részletek elszámolását is.

A másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét részben megváltoztatta, megállapította, hogy a bírósági letétbe helyezett 4.710.675 forint fele része házastársi vagyonközösség jogcímén a felperest illeti meg, továbbá kötelezte az I-III. rendű alpereseket személyenként 221.588 forintnak és kamatainak 15 napon belüli megfizetésére, a felperes javára. A jelzáloghitel törlesztésére, a felperes által visszafizetett összeg elszámolására - és az ehhez kapcsolódó perköltségre - kiterjedően az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és ebben a körben az elsőfokú bíróságot új tárgyalásra, új határozat hozatalára utasította.

A jogerős részítélet indokolása szerint a bírósági letétbe helyezett összeg a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Cszt.) 27.§(1) bekezdésében foglaltak alapján a volt házastársak közös vagyonát képezi, mivel az egyéni vállalkozó az egyetlen olyan „gazdálkodó szervezet”, akinek a vállalkozói vagyona nem különül el a magánvagyonától, hanem azzal gyakorlatilag egybeesik, illetőleg a házastársi közös vagyon őt megillető fele részéből és a különvagyonából álló magánvagyonának a részét képezi. A házastársi együttélés alatt hatályos jogszabályok rendelkezéseiből az következik, hogy a házastársi közös vagyon magában foglalja az egyéni vállalkozói tevékenység gyakorlásához szükséges, az együttélés alatt szerzett aktívumok és passzívumok összességét, s e körön kívül csupán a Cszt.28.§ (1) bekezdésének a)-d) pontjaiban felsorolt különvagyon marad.

A jogerős ítélet további indokai szerint az I-III. rendű alperesek nem vitatták, hogy az VI.rendű alperesnél vezetett számlákon nyilvántartott pénzösszegek fele része házastársi vagyonközösség jogcímén megilleti a felperest, és mivel az sem volt vitás, hogy a pénzintézet a bankszámlák követelését kifizette az I-III. rendű alpereseknek, a személyenként felvett 443.177 forint fele részének a megfizetésére kötelesek.

A jogerős részítélet ellen - hatályon kívül helyezése, elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása végett - a III. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet.

Érvelése szerint a Pp.123.§-a kizárta a bírósági letéttel kapcsolatos megállapító rendelkezés meghozatalát: mivel a felperes marasztalást is kérhetett volna, megállapításnak nem volt helye. A felperes fellebbezésében ugyancsak megállapítást kért, amely sérti

a Ptk. 207.§ (1) bekezdését, ezért a másodfokú bíróságnak „a fellebbezést el kellett volna utasítania”. Álláspontja szerint a letétben elhelyezett összegre vonatkozóan az elsőfokú bíróság a Pp.163.§ (2) bekezdésére és 164.§ (1) bekezdésére figyelemmel a felperes nyilatkozata és személyes előadása alapján állapította meg a tényállást, a felperes pedig a Ptk. 207.§ (4) bekezdése és a 235.§ (2) bekezdése alapján kötve volt a saját nyilatkozatához, amelyben elismerte, hogy a bírósági letétbe helyezett összeg nem tartozik a házastársi közös vagyon körébe. A másodfokú bíróság nem indokolta meg, hogy evonatkozásban milyen új bizonyíték vagy új tény miatt változtatta meg az elsőfokú bíróság határozatát, ezzel megsértette a Pp.206.§-ában foglaltakat.

Rámutatott a III. rendű alperes arra is, hogy a részítéletbe foglalt 221.588 forint marasztalási összeg kiszámításának módja a jogerős határozatból nem állapítható meg és nincsen megjelölve jogszabályi alapja sem, emellett a felperes fellebbezése csupán megállapításra irányult.

A másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező rendelkezése meghozatalakor túlterjeszkedett a kereseten és a fellebbezési kérelmen, amellyel megsértette a Pp.121.§-t, 215.§-át, 221.§ (1) bekezdését valamint 252.§ (2) bekezdését.

Az I-II. rendű alperesek a felülvizsgálati eljárásban tartott tárgyaláson akként nyilatkoztak, hogy a bírósági letéttel kapcsolatos igény vonatkozásában a III. rendű alperessel egységes pertársaságot alkotnak, jogi álláspontjuk a III. rendű alperessel egyező.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában való fenntartására és felülvizsgálati költsége megtérítésére irányult.

Előrebocsátja a Kúria, hogy bár a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmében a vitatott értéket 1.006.701 forintban jelölte meg (amely nem éri el a vagyonjogi perekben a Pp.271.§ (2) bekezdésében a felülvizsgálat feltételeként előírt hárommillió forint értékhatárt), a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálatának mégsem volt akadálya. A III. rendű alperes ugyanis a bírósági letétben elhelyezett összegre vonatkozó megállapító rendelkezést támadta, amely rendelkezés az igény jogalapjának fennállásáról határozott, tehát valójában közbenső ítéleti rendelkezés (Pp.213.§ (3) bekezdés). Evonatkozásban tehát a felülvizsgálati ügyérték nem meghatározható, a megállapító rendelkezés felülvizsgálata pedig lehetőséget teremtett a 221.588 forint marasztalási összeg felülvizsgálatára.

Az ekként érdemben vizsgált felülvizsgálati kérelmet a Kúria nem találta alaposnak.

A Pp.270.§ (2) bekezdésében és 275.§ (3) bekezdésében foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

A jogerős részítélet nem jogszabálysértő, és indokai is helytállóak. A Kúria a helyes indokokat nem kívánja megismételni, csupán a felülvizsgálati kérelem érvei kapcsán emeli ki a következőket:

Az adott esetben a Pp.123.§-a nem képzete akadályát a bírósági letétben elhelyezett összegre vonatkozó megállapító rendelkezés meghozatalának: a megállapítás teremtetten meg az alapját annak, hogy a letéti összeg fele a házastársi közös vagyon egyik tételeként elszámolásra kerüljön, ugyanakkor a felperes nem igényelhetett marasztalást egyrészt amiatt, mert a felek egymással szemben támasztott igényeinek teljes körű elszámolása szükséges (az egymással szemben támasztott követelések beszámításával), másrészt a kérdéses összeg bírósági letétben nyert elhelyezést, így kifizetése - a részesedés mértékének megállapítását követően - a letét kiutalásával történhet meg.

A Kúria osztja a másodfokú bíróság arra vonatkozó érvelését, hogy az egyéni vállalkozónak a vállalkozói tevékenység folytatásával kapcsolatos vagyona (ideértve a vállalkozó tevékenységből eredő aktívumokat és passzívumokat is) nem különül el a „magánvagyonától”, annak részét képezi. Mivel a Csjt. 27.§ (1) bekezdésének megfelelően a házasság megkötésével a házastársak között a házassági életközösség idejére házastársi vagyonközösség keletkezik, a házastársak osztatlan közös tulajdona mindaz, amit a házassági életközösség ideje alatt akár együttesen, akár külön-külön szereztek, kivéve azt, ami valamelyik házastárs különvagyonához tartozik. A Csjt. 27.§ (1) bekezdésébe foglalt vélelem következtében az életközösség fennállása alatt szerzett, illetőleg az annak megszűnésekor meglévő vagyontárgyakat a házastársak közös tulajdonának kell tekinteni, hacsak a fél nem bizonyítja azok különvagyonai jellegét.

A jelen esetben a bírósági letétben elhelyezett összeget az örökhatározó tevékenységből származó jövedelemnek kell tekinteni, amely hasonló elbírálás alá esik, mint a munkaviszonyból származó munkabér (jutalom, prémium, természetbeni juttatás, vagy tagsági viszonyból származó vagyoni részesedés, osztalék, stb.), tehát a terhek levonása után fennmaradó összeg a közös vagyont gyarapítja. Az iratok szerint az APEH Kelet-budapesti Igazgatósága 2006. november 8. napján a felperest tanúként hallgatta meg, néhai III.rendű alperes ügyében. A meghallgatásról készült jegyzőkönyv szerint a felperes átadta a szükséges bizonylatokat és kijelentette, hogy a vállalkozással kapcsolatos „egyéb kérdésekben

pontosan nyilatkozni nem tud". A felperes idézett nyilatkozata valamint a perben tett előadásai nem adnak alapot a Csjt.27.§ (1) bekezdésébe foglalt törvényi vélelem megdöntésére, nem értelmezhetőek - kiterjesztően - akként, hogy a felperes a vállalkozásból befolyt összeg elszámolásáról lemondott, vagy az összeg különvagyoni jellegét elismerte volna.

A felülvizsgálati kérelem további érvei kapcsán arra mutat rá a Kúria: az I-III. rendű alperesek elismerték, hogy felvették a bankszámlákon kezelt pénzüsszegeket, és azt sem vitatták, hogy az összeg fele házastársi közös vagyon címén a felperest illeti. Az e körülményekre utaláson kívül a pénzüsszeg megfizetésére vonatkozó jogerős részítéleti rendelkezés további indokolást nem igényelt.

A felülvizsgálati kérelemnek a részítélet hatályon kívül helyező rendelkezésére vonatkozó érvelését illetően rámutat a Kúria: a részítélet hatályon kívül helyező rendelkezése nem az ügy érdemében hozott döntés, a Pp.270.§ (2) bekezdése értelmében felülvizsgálattal nem támadható, amelyből következően a felülvizsgálati eljárásban az sem vitatható, hogy a hatályon kívül helyezés helytálló volt-e (BH1993/10/625, 1995/2/133, 1996/1/42).

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős részítéletet - minthogy az nem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt eljárásjogi szabályokat és megfelel az irányadó anyagi jogi normáknak is - a Pp.275.§ (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján alkalmazásra kerülő Pp. 78.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint az eredménytelen felülvizsgálati kérelmet előterjesztő III. rendű alperes viseli a saját felülvizsgálati költségét, továbbá köteles a felperes felülvizsgálati költségének a megfizetésére, amely költség a felperes képviselőjét ellátó jogi képviselő ügyvédi munkadíjának összege. A Kúria a munkadíj összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (1) és (5) bekezdéseiben, valamint a 4/A.§ (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel állapította meg.

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39.§ (3) bekezdés d) pontjában foglaltak alapján a III. rendű alperesnek 70.000 forint összegű felülvizsgálati eljárási illetéket kellett volna lerónia, a felülvizsgálattal ugyancsak érintett 221.588 forintra tekintettel pedig 22.200 forintot, mindösszesen 92.200 forintot, ezzel szemben a III. rendű alperes 100.700 forint felülvizsgálati eljárási illetéket rótt le, ezért a Kúria az Itv. 80.§ (1) bekezdés f) pontjában foglaltakra figyelemmel megállapította, hogy a III. rendű alperes a többletként lerótt felülvizsgálati eljárási illeték visszatérítését igényelheti. Az

erre vonatkozó határozatot az elsőfokú bíróság küldi meg a székhelye szerint illetékes állami adóhatósághoz (Itv. 81.§ (2) bekezdés).

Budapest, 2013. december 4.

Dr. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Varga Edit s.k. bíró